

Nr 10.

Ankom till riksdagens kansli den 18 april 1918 kl. 3 e. m.

Andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 10 med anledning av första kammarens beslut rörande inom nämnda kammare väckt motion angående skrivelse till Konungen ifråga om åtgärder till skyddande av de matnyttiga fiskarnas bestånd i svenska fiskvatten.

I en inom första kammaren väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 54, har herr *Boberg* m. fl. hemställt, »att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t föranstalta om utredning rörande de åtgärder, som kunna vara erforderliga till skyddande av de matnyttiga fiskarnas bestånd i våra fiskevatten».

Motionen.

Med avseende på motiveringen tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet, som vid behandlingen av ifrågavarande motion ansett det vara lämpligt att inhämta yttrande i ämnet av Kungl. lantbruksstyrelsen, har, efter därom hos vederbörande statsråd gjord framställning, av nämnda myndighet fått mottaga det utlåtande, som återgives i bilaga.

Första kammarens andra tillfälliga utskott har med anledning av motionen anfört följande:

Första kammarens andra tillfälliga utskott.

»Även till fjolårets riksdag ingåvos framställningar i enahanda syfte. I en inom första kammaren väckt motion anhöll nämligen herr *Carl Boberg*, att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande de åtgärder, som kunde finnas erforderliga till förhindrande av abborfiskets i Östersjön tillbakagång, med särskilt beaktande av i motionen framförda synpunkter, och i en likaledes inom nämnda kammare framförd motion hemställde herrar *Joh. Permansson* och *Edw. Larsson* om skrivelse till Kungl. Maj:t angående föranstaltande om utredning rörande nödiga åtgärder för skyddandet av de matnyttiga

fisksorternas bestånd i våra fiskevatten. Båda de förberörda motionerna hänvisades till första kammarens andra tillfälliga utskott, där de såsom delvis sammanfallande gjordes till föremål för gemensam behandling. Utskottet hemställde, att första kammaren måtte för sin del besluta, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t föranstalta om utredning rörande de åtgärder, som kunde erfordras för skyddande av de matnyttiga fisksorternas bestånd i våra fiskevatten, samt därefter vidtaga de åtgärder, vartill nämnda utredning kunde föranleda.

Kammaren beslutade i enlighet med denna utskottets hemställan.

Sedan ärendet därefter överlämnats till andra kammaren, hänvisades det till denna kammarens andra tillfälliga utskott, vilket hemställde, att andra kammaren måtte biträda första kammarens beslut.

Utskottets hemställan blev emellertid efter en kortare debatt med endast sju rösters majoritet av andra kammaren avslagen.

Motionärerna hava till innevarande års riksdag i huvudsak förnyat sina framställningar, och för utskottet finnes icke anledning att frångå sin förra året intagna ståndpunkt i frågan.

Det av motionärerna framhållna hänsynslösa fisket under fiskens lektid synes alltjämt bedrivas. Och vad angår den av motionärerna påpekade synpunkten av ett tillräckligt skyddat och väl skött fiskes stora betydelse för ett lands hela ekonomiska hushållning torde densamma utan vidare vara tydlig.

Utskottet anser därför det fortfarande vara angeläget, att riksdagen genom en skrivelse till Kungl. Maj:t bringar under överbägande och närmare prövning de synpunkter, som i ifrågavarande motion framhållas, på det att efter verkställd utredning nödiga åtgärder må vidtagas till skyddande av de matnyttiga fiskarternas förekomst i våra fiskevatten, bland annat genom fridlysning av fisken under dess lektid. Och då det knappast är antagligt, att en i sammanhang med en tilltänkt allmän omorganisation av statens fiskeradministration planerad fiskeriundersökningsanstalt inom närmaste tid kommer till stånd och träder i verksamhet, får utskottet, som anser fara föreligga, därest icke nödiga åtgärder snarast möjligt företagas till fiskets befrämjande, på grund av vad sålunda anförts härmed hemställa, att första kammaren måtte för sin del besluta, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t föranstalta om utredning rörande de åtgärder, som kunna vara erforderliga till skyddande av de matnyttiga fisksorternas bestånd i våra

fiskevatten, samt därefter vidtaga de åtgärder, vartill utredningen kan föranleda.»

Första kammaren biföll sitt utskotts hemställan; och har detta kammarens beslut delgivits andra kammaren, som hänvisat ärendet till förberedande behandling av sitt andra tillfälliga utskott.

Vid granskning av förevarande motion kan utskottet till en början icke underlåta att fästa uppmärksamheten därpå, att i densamma intet eller i varje fall endast ett högst ofullständigt material förebragts för ett objektivt bedömande af de missförhållanden, vilka framdragas och om vilka utredning begäres. Det kan sålunda ej anses ådagalagt vare sig att den av motionärerna påstådda minskningen av fiskebeståndet i vissa fiskevatten har sin grund i fiskets bedrivande på ett oförståndigt sätt eller ens att en allmän fiskminskning över huvud ägt rum. Av lantbruksstyrelsens här bilagda utlåtande framgår, att de statistiska uppgifterna — så långt sådana finnas tillgängliga — icke giva stöd för påståenden om en allmän fiskminskning. Väl är det sant, att fiskavkastningen är underkastad variationer — på vissa håll kan konstateras minskning, på andra åter ökning — men de verkliga skälen härtill kunna endast efter omfattande, årslånga vetenskapliga undersökningar till fullo utrönas. Att de ej i allmänhet i första rummet äro att söka i ett mer eller mindre planlöst rovfiske, synes man på fiskerisakkunnigt håll vara ense om, utan torde växlingarna i fiskbeståndet ha sin grund i naturförhållanden, som stå utanför människans inverkan.

Utskottet.

Vad speciellt beträffar fiskeriförhållandena i de trakter, varifrån motionärerna närmast åberopa erfarenhet, eller vår östra skärgård, förtjänar i anslutning till det bilagda sakkunnigutlåtandet framhållas, att sistlidna sommar därstädes bedrivna undersökningar utvisade ökad fisktillgång på ett håll, på ett annat växlande och på ett tredje åter minskning. I sistnämnda fall ansågs emellertid minskningen i fiskbeståndet av de närmast sakkunniga, eller fiskarbefolkningen i trakten, ej enbart bero på ett olämpligt eller alltför ymnigt fiske.

Av det sagda är tydligt, att utskottet för sin del icke finner tillräckliga skäl föreligga att förorda vidtagandet av åtgärder, som gå ut på att inskränka den fiskeriidkande befolkningens näringsfång. Det har visat sig, att redan förefintliga restriktionsbestämmelser i vissa fall verkat onödigt hämmande, varför deras upphävande påyrkats. Därtill kommer, att det måste anses föga tillrädligt att under närvarande kristider, då

bristen på födoämnen alltmer tilltager, införa nya restriktioner, som äro ägnade att försvåra och fördyra fiskedriften. Där restriktioner verkligen behövas, finnes möjlighet för fiskevattensägare eller vederbörande myndigheter att med stöd av redan gällande fiskerilagstiftning genomföra dylika.

Såsom i kungl. lantbruksstyrelsens yttrande framhålles, hava för övrigt undersökningar för fiskets skyddande och förbättrande hos oss lika länge pågått, som i Sverige funnits av staten anställda fiskeritjänstemän. Enligt gällande författning äga nämligen statens fiskeriintendenter verkställa undersökningar och utföra beskrivningar å fiskevatten inom distriktet. Då hithörande undersökningar hittills utförts av vederbörande fiskeritjänstemän på sidan av deras övriga mångahanda och tidskrävande åligganden, ligger det i sakens natur, att mycket ännu återstår att göra i berörda avseenden.

Utskottet får emellertid påpeka, att de brister i avseende på vår fiskeriadministration, som göra det omöjligt för fiskeritjänstemännen att i den utsträckning, som vore önskvärt, ägna fiskerinäringens olika spörsmål ingående specialundersökningar, redan äro beaktade. Under prövning är nämligen för närvarande frågan om inrättande av en fiskeriundersökningsanstalt i samband med en planerad allmän omorganisation av statens fiskeriadministration. Efter vad utskottet har sig bekant, torde förslag härom snart nog vara att motse, varigenom utsikter alltså öppna sig, att en allsidig och omfattande utredning av våra fiskeriförhållanden skall komma till stånd.

Med anledning av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att andra kammaren icke måtte biträda första kammarens i förevarande ärende fattade beslut.

Stockholm den 11 april 1918.

På utskottets vägnar:

E. MOBERGER.

Närvarande vid förevarande ärendes slutbehandling: herrar *Moberger*, *Sjögren**, *Sandberg*, *Isaksson*, *Billqvist*, *Fast*, *Jungnell**, *Andersson* i Eliantorp, *Schill* och *Hellberg**.

*) Icke närvarande vid justeringen.

Bilaga.

Yttrande av lantbruksstyrelsen.

Genom nådig remiss den 5 mars 1918 har Eders Kungl. Maj:t anbefallt Lantbruksstyrelsen att, i anledning av framställning från Riksdagens andra kammarens andra tillfälliga utskott, avgiva utlåtande över vid nämnda framställning fogad motion nr 54, väckt inom första kammaren, om skrivelse till Konungen i fråga om åtgärder till skyddande av de matnyttiga fiskarnas bestånd i svenska fiskvatten, och får till åttlydnad härav Styrelsen, med återställande av remissakten, överlämna och såsom eget utlåtande åberopa bifogade av byråchefen för fiskeriärenden i Styrelsen, undertecknad Nordqvist avgivna P. M. i ärendet.

Stockholm den 15 mars 1918

Underlåmngst

WILHELM FLACH.

Fredrik Egerström.

Osc. Nordqvist.

P. M.

till den av herr Boberg m. fl. i Första kammaren väckta motion nr 54, angående skrivelse till Konungen i fråga om åtgärder till skyddande av de matnyttiga fiskarnas bestånd i svenska fiskvatten.

Uti ingressen till den av herr Boberg m. fl. i första kammaren väckta motion nr 54, angående skrivelse till Konungen i fråga om åtgärder till skyddande av de matnyttiga fiskarnas bestånd i svenska fiskvatten, anföra motionärerna att de vid förra riksdagen framställde »att första kammaren för sin del ville besluta ingå med en skrivelse till Kungl. Maj:t rörande de åtgärder, som kunde vara erforderliga till skyddande av de matnyttiga fiskarnas bestånd i våra fiskevatten. De tänkte närmast på dessa fiskars skydd under lektiden samt på förhållandena i vår östra skärgård och våra insjöar. Bland andra fisksorter, som de omnämnde, var aborren, öringen och rödingen, som genom för häftigt och hänsynslöst fiske under lektiden blivit hårt åtgångna, så att fara för deras framtida bestånd i den utsträckning, som vore önskelig och nyttig, är för handen. Men det är icke blott de nu nämnda fiskarna utan flera andra, som behöfde dels skyddas under sin lektid, dels omvårdas under denna viktiga tid, så att fortplantningen kunde försiggå under så gynnsamma förhållanden för fiskarnas förökelse som möjligt».

Motionärerna utgå således från att aborren, öringen, rödingen m. fl. i våra insjöar och inom vår östra skärgård förekommande fiskelag äro stadda i minskning,

och att denna fiskminskning förorsakas av »för häftigt och hänsynslöst fiske under lektiden».

För att kunna besvara frågan om den begärda utredningen är behöfvlig, är det således främst nödvändigt att utreda, huruvida en fiskminskning verkligen äger rum i våra insjöar och Östersjöskärgårdar. Frågan om fiskminskningen förutsätter å sin sida kännedom om fiskevattnens nuvarande fiskavkastning. I anseende till den grundläggande betydelse sistnämnda kunskap måste hava för alla våra åtgöranden för sötvattens- och Östersjöinomskärsfisket har jag redan under en längre tid ägnat en stor del av min från löpande tjänsteärenden lediga tid åt i samband därmed stående undersökningar. Ett första resultat av dessa undersökningar kommer att inom kort föreligga färdigt till tryckning. Dessa undersökningar hava visat:

1) att olika sjöars årliga avkastning är mycket olika, växlande mellan 0 s och över 30 kg. fisk per hektar och år,

2) att sjöarnas olika avkastning står i samband med vissa yttre naturförhållanden, såsom sjöarnas djup, storlek och vattnets kemiska sammansättning,

3) att medelfiskavkastningen i Sveriges, Norges och Finlands sjöar är ungefär densamma och mycket mindre än i mellersta och södra Europas sjöar, med vilka Danmarks och Malmöhus läns sjöar mest överensstämna i avseende å avkastningens storlek.

Denna undersökning är avsedd att utsträckas till ännu flera sjöar och att omfatta även andra yttre förhållandens inverkan på avkastningen, än jag hittills undersökt.

Jag har vidare gjort en sammanställning av till hands varande uppgifter för att utreda, huru det förhåller sig med den påstådda fiskminskningen. För detta ändamål har jag

1) samlat i litteraturen sedan äldre tider gjorda uttalanden om fiskminskning och de förmodade orsakerna till denna, och

2) sammanställt statistiska uppgifter om fiskfångstens storlek i olika sjöar, där sådana funnits från olika år.

Av de förra framgår *dels* att det hos oss klagats över fiskets avtagande åtminstone i 150 år, d. v. s. lika länge som man sökt att med tillhjälp av lagstiftningen på olika sätt inskränka fiskets utövande, och *dels* att fisket även under äldre tider i vissa landsdelar eller under vissa perioder varit föga lönande.

De statistiska uppgifterna, som icke sträcka sig längre tillbaka än till 1870- och 1880-talen, giva icke stöd för påståenden om en allmän fiskminskning. I en del sjöar visar statistiken en minskning, i andra däremot en ökning av fiskavkastningen. Genom att på platsen anställa undersökningar såväl över de statistiska uppgifternas tillförlitlighet som över de omständigheter, som eventuellt inverkat i den ena eller andra riktningen på resp. sjöars fiskavkastning, hoppas jag, att vi småningom få viktiga bidrag till bedömandet av vilka åtgärder som i varje enskilt fall böra vidtagas icke allenast för att förekomma en konstaterad fiskminskning utan även för att öka fiskets avkastning.

Undersökningar av sjöar och andra vattendrag för fiskets skyddande och förbättrande hava för övrigt pågått hos oss lika länge som i Sverige funnits av staten

anställda fiskeritjänstemän. Sålunda skulle enligt kungl. skrivelsen till Lantbruksakademiens förvaltningskommitté den 12 februari 1864, angående dess avgivna förslag i fråga om åtgärder till fiskerinäringens befrämjande, fiskeriintendentens första åliggande vara

att efterhand genomföra en naturhistorisk undersökning av fisket, med avseende på de olika vattensystemens egenheter och fiskarternas geografiska utbredning, levnadssätt, fortplantning och födoämnen, samt villkoren för deras trevnad.

I 1 § av kungl. reglementet för statens fiskeriintendenter den 18 november 1904 föreskrives även, bland annat, att fiskeriintendent har att under Lantbruksstyrelsens ledning verkställa undersökningar av och utföra beskrivningar å fiskevatten inom distriktet. Dylika undersökningar verkställas även årligen av fiskerintendenterna i den mån deras övriga tjänsteåligganden lämna övrig tid härtill. Utan denna kännedom om fiskevattnen, som de sålunda förvärva, skulle de i regeln icke kunna avgiva sakliga yttranden i de ärenden, som de ha att behandla.

Det är emellertid först under de allra senaste åren som vi fått de viktigaste hjälpmedlen för fiskevattnens bedömande och förutsättningarna för att kunna föreslå lämpliga åtgärder till fiskets förbättrande. Dessa hjälpmedel äro, förutom en hela rikets fiskevatten omfattande fiskeristatistik, vetenskapliga metoder att bestämma fiskens ålder och kvantitativa metoder för bestämmande av fiskfödans mängd i sjöar och andra vatten. En del dylika undersökningar, såsom åldersbestämning av fisk från olika sjöar och Östersjön samt kvantitativa undersökningar av bottenfaunan i Mälaren, Vättern m. fl. sjöar hava redan påbörjats. Såsom redan nämnt, är en systematisk utredning av frågan om sjöarnas fiskavkastning och fiskminskningen i hela dess omfattning av mig påbörjad. Det ligger emellertid i sakens natur, att dylika undersökningar måste taga lång tid, och att de kunna utföras endast av fiskeribiologer.

Då härtill kommer att hithörande undersökningar hittills utförts av fiskeridirectionens tjänstemän på sidan av deras övriga mångahanda och tidskrävande åligganden, kan man icke fordra mer än som blivit gjort. Så snart en fiskeriundersökningsanstalt blir inrättad med tillräckliga arbetskrafter och nödig utrustning för fiskeriundersökningars anställande, kan man hoppas att våra kunskaper om fiskerierna och de förhållanden, som inverka på dessa, skola utveckla sig hastigare än hittills.

Den ifrågavarande motionens syfte är tydligen att söka åstadkomma inskränkningar i fisket framförallt under lektiderna. I 150 år ha vi försökt att genom restriktioner av olika slag skydda och förbättra vårt fiske. En del av dessa restriktioner hava utan tvivel varit behöfliga och gjort nytta. Andra däremot hava sannolikt varit obehöfliga och gjort snarare skada än nytta. Sålunda hava en del bestämmelser i fiskeristadgarna gjort det så gott som omöjligt att med laglig redskap fånga vissa fiskslag. I de flesta fall fördyra restriktionerna fiskets utövande genom att hindra fiske på sådana tider eller med sådan redskap, som giva stora fångster med liten tidsspilla och litet arbete. Till följd härav lönar sig fisket mångenstädes icke mer, varför det upphört. Genom att införa nya restriktioner riskerar man att ytterligare fördyra fiskedriften. Där restriktioner behövas, kunna fiskevattnens ägarne eller vederbörande myndigheter eller institutioner med stöd av

gällande fiskerilagstiftning genomföra dylika, och att ytterligare underlätta sådana införande vore säkerligen till stor skada för vår fiskerinäring.

Med anledning av ett anförande i första kammaren den 23 nästlidne februari av herr Boberg anser jag mig böra meddela, att jag sommaren 1917 under tre dagar undersökt fiskeriförhållandena i trakten av Lövä och Timmernabben, belägen omkring 7 km. från Mönsterås. Dessutom har jag samma sommar undersökt fiskeriförhållandena på två andra ställen vid Kalmar läns kust, nämligen vid Virbo, beläget mellan Oskarshamn och Figeholm, samt i trakten av Västervik. I Virbotrakten hade visserligen i föl fått endast litet abborre men föregående året hade varit gott abborrfiske. Fiskaren August Bladström, som äger Stevassen i Gudingefjärden norr om Västervik, och som fört anteckningar om fisket under en lång följd av år, bestred bestämt, att abborrfisket skulle ha försämrats. Ur hans anteckningar, som han låtit mig avskriva, framgår, att han år 1913 fått 559 kg., 1914 1,405 kg., 1915 2,277 kg. och 1916 1,736 kg. abborre. Dessa tal tyda icke på, att abborren skulle hava försvunnit. Då det av mig insamlade undersökningsmaterialet ännu icke hunnit bearbetas och dessutom måste kompletteras, kan jag ännu icke uttala mig om de sannolika orsakerna till abborrens minskning i Mönsteråstrakten.

Att den verkliga fiskarebefolkningen i trakten emellertid har en alldeles annan åsikt om orsakerna till abborrens avtagande än herr Boberg framgår av ett anförande av »ägare och innehavare av fiske i södra skärgården av Mönsterås socken, Stranda härad och särskilt strandägare i den s. k. Ocknebäcksfjärden, som sträcker sig från Nynäs i norr till Ålems sockengräns i söder» till protokollet, hållet vid sammanträde inför Kungl. Maj:ts befallningshavande i Kalmar län den 30 maj 1916 med anledning av väckt förslag om ny fiskeristadga för Kalmar läns södra hushållningssällskaps område. I detta anförande sägs bland annat med anledning av ett förslag om fredning av abborre och gädda följande:

»Vi kunna ej heller finna det ännu till fullo utrett och bevisat, att förbudstids införande är nödvändig för dessa fiskarters bestånd, ty genom fiskeri ensamt har icke nämnda fisksorter förminskats (som påståtts) utan torde det tillåtas oss påvisa andra inkräktare på dessa arters fortplantning och bestånd. I inre vikar och vassbevuxna stränder uppträder sjöfågeln dopping nu varje år i mängd och slukar och förstör all den av abborre där avlämnade rommen. Och vid yttre skär och stränder ha spigg och simpor på de senaste åren infunnit sig i så oerhörd myckenhet, så att de uppäta och förstöra totalt allt, varje romkorn efter såväl abborre som gädda. Kunde nu i detta sammanhang något utrotningskrig mot nämnda rovdjur påbörjas, så att de försvunne från stränderna, så anse vi att omförmälda fisksorters bestånd vore för framtiden tryggat utan föreslagna förbudstids införande.»

På grund av vad jag nu anfört anser jag mig böra avstyrka bifall till ifrågasvarande motion.

Stockholm den 15 mars 1918.

Osc. Nordqvist.